

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
FRANCESCO CAROTORTI
της 20ής Σεπτεμβρίου 1978 *

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

1. Η υπό κρίση υπόθεση θέτει το πρόβλημα του αποτελέσματος της απώλειας της ιθαγένειας κράτους μέλους στην εφαρμογή του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους διακινουμένους εργαζομένους.

Η συγκεκριμένη περίπτωση αφορά εργαζόμενο γεννηθέντα στην Αλγερία το 1924, και επομένως εκ γενετής γάλλο υπήκοο, ο οποίος απέκτησε την 1η Αυγούστου 1962 την αλγερινή ιθαγένεια. Από το 1947 έως το 1950 και από το 1951 έως το 1960, δηλαδή για περίοδο 155 μηνών, εργάστηκε σε γαλλικά ανθρακωρυχεία. Το 1960 μετανάστευσε στη Γερμανία όπου και πάλι βρήκε απασχόληση σε ορυχεία. Κατά το χρόνο αλλαγής της ιθαγενείας του ο ενδιαφερόμενος είχε καταβάλει 14 μηνών ασφάλιστρα στα πλαίσια του γερμανικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης εργατών ορυχείου. Το 1974, όταν συμπλήρωσε ηλικία 50 ετών, οι μηνιαίες περίοδοι ασφάλισης που είχε συμπληρώσει στη Γερμανία και που μπορούσαν να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της συντάξεως εργάτη ορυχείου, ανέρχονταν σε 142 μήνες. Στη συνέχεια ο BELBOUAB διατήρησε την ίδια απασχόληση στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία. Κατά συνέπεια, αν συνυπολογιστούν οι γαλλικές

και γερμανικές περίοδοι εισφορών, υπερέβη τους 300 μήνες που απαιτούνται για να δικαιούται τη σύνταξη γήρατος μετά τη συμπλήρωση του 50ού έτους, σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, αριθ. 2 του γερμανικού νόμου περί ασφάλισης των εργατών ορυχείου (REICHSKNAPPSCHAFTSGESETZ).

Στις 4 Μαΐου 1974, ο BELBOUAB υπέβαλε στον αρμόδιο γερμανικό οργανισμό αίτηση χορηγήσεως συντάξεως. Φαίνεται ότι, τότε, οι μηνιαίες περίοδοι ασφάλισης που είχε συμπληρώσει βάσει των περιόδων εργασίας του στη Γαλλία και Γερμανία ανέρχονταν σε 297, και επομένως ήταν κατά 3 λιγότερες από τον απαιτούμενο αριθμό. Ωστόσο, η άρνηση που του αντιτάχθηκε από το γερμανικό οργανισμό, βασιζόταν κυρίως στη σκέψη ότι ο αιτών δεν είχε πλέον την υπηκοότητα κράτους μέλους της Κοινότητας και ότι, συνεπώς, δεν μπορούσε να επωφεληθεί από την εφαρμογή του Κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, ο οποίος, όπως ο καθεὶς γνωρίζει, προβλέπει μεταξύ άλλων, υπέρ των εργαζομένων που διακινούνται εντός της Κοινότητας, το συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης που συμπλήρωσαν σε διάφορα κράτη μέλη, προς το σκοπό αποκτίσεως του δικαιώματος επί ασφαλιστικών παροχών.

Η διοικητική ένσταση που υπέβαλε ο BELBOUAB, κατά της αρνητικής αυτής

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

αποφάσεως, έτυχε και πάλι αρνητικής απαντήσεως. Η νέα απόφαση πρόσθετε εξάλλου ότι ο κανονισμός 109 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1965, δεν περιέλαβε την Αλγερία στο παράρτημα Α του κανονισμού 3 περί κοινωνικής ασφαλίσεως, και ότι αποφασίστηκε πως η εν λόγω ρύθμιση καθίστατο ανεφάρμοστη, από τις 19 Ιανουαρίου 1965, στην Αλγερία και τους υπηκόους της. Φυσικά, το ίδιο έπρεπε να ισχύει και για τον κανονισμό 1408/71 που προαναφέρθηκε και ο οποίος αντικατέστησε τον κανονισμό 3. Εξάλλου, σύμφωνα με τη γερμανική διοίκηση, το γεγονός ότι ο εργαζόμενος ήταν υπήκοος κράτους μέλους κατά την εποχή που εργαζόταν στα γαλλικά ορυχεία στερείται σημασίας, ενώ αντίθετα αποφασιστικό κριτήριο είναι η ιθαγένειά του κατά το χρόνο αιτήσεως της συντάξεως.

Ο γερμανικός οργανισμός κοινωνικών ασφαλίσεων, επέμεινε στην άποψή του και ενώπιον του SOZIALGERICHT του GELSENKIRCHEN, ενώπιον του οποίου ο BELBOUAD προσέβαλε την εν λόγω απορριπτική απόφαση. Αντίθετα, ο ενδιαφερόμενος υποστήριξε ότι η κοινοτική ρύθμιση περί κοινωνικής ασφαλίσεως έχει εφαρμογή στην περίπτωσή του.

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, το γερμανικό δικαστήριο, με Διάταξη της 7ης Δεκεμβρίου 1977, υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση που πρωτοκολλήθηκε την 1η Φεβρουαρίου 1978 και ζήτησε την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί των εξής ερωτημάτων:

«1) Η νομική αρχή κατά την οποία πράξη της δημοσίας εξουσίας δεν μπορεί να παραβλάψει, χωρίς αποζημίωση, περιουσιακά δικαιώματα που αποκτήθηκαν κατ' εφαρμογή διατάξεων δημοσίου δικαίου, αρχή που έχει καθιερωθεί στο

γερμανικό δίκαιο από το άρθρο 14 του Θεμελιώδους Νόμου, εφαρμόζεται επίσης και στο κοινοτικό δίκαιο όταν τα δικαιώματα αυτά βασίζονται στην εργασία του ενδιαφερομένου;

2) Οι κανονισμοί 1408/71 και 574/72 είναι άραγε αντίθετοι προς την αρχή αυτή, κατά το μέτρο που ούτε ο ένας ούτε ο άλλος περιέχουν ρύθμιση ανάλογη με αυτή του άρθρου 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 109/65;

3) Ή μήπως οι διατάξεις του άρθρου 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 109/65 ισχύουν άμεσα ή τυγχάνουν ανάλογης εφαρμογής, ώστε, οι διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, του άρθρου 38, παράγραφος 1, και του άρθρου 94, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 έχουν την έννοια ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως κατά τις οποίες ο εργάτης κατέβαλε τις εισφορές του στη Γαλλία, πριν από τις 19 Ιανουαρίου 1965, αν κατά την περίοδο αυτή ο εν λόγω εργάτης θεωρούνταν γάλλος υπήκοος και έτσι απολάμβανε τα πλεονεκτήματα που προβλέπει το άρθρο 1, ψηφίο α, σε συνδυασμό με το παράρτημα Α του κανονισμού 3 περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων, έστω και αν κατά τη στιγμή υποβολής της αιτήσεώς του για χορήγηση γερμανικής συντάξεως έχει την αλγερινή ιθαγένεια;»

2. Στα τρία ερωτήματα που έθεσαν οι δικαστές του GELSENKIRCHEN αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στη διάταξη του άρθρου 16, παράγραφος 2 του κανονισμού 109/65 του Συμβουλίου: όπως είδαμε η διάταξη αυτή μνημονεύεται ρητά στο δεύτερο και τρίτο ερώτημα, ενώ και το ίδιο το πρώτο ερώτημα έχει λόγο υπάρξεως στη συγκεκριμένη ερμηνεία που δίνει το παραπέμπον

δικαστήριο στο εν λόγω άρθρο. Το περιεχόμενο του άρθρου 16, παράγραφος 2, είναι απλό: μετά την απόφαση για αποκλεισμό της Αλγερίας από τον όμιλο των χωρών στις οποίες εφαρμόζεται ο προαναφερθείς κανονισμός 3, το άρθρο 16 διατηρούσε πλήρη και αλώβητα τα κεκτημένα βάσει αυτού του κανονισμού δικαιώματα. Στη συνέχεια όμως το άρθρο 99 του κανονισμού 1408/71 κατήργησε τον κανονισμό 3. Γι' αυτό το λόγο ο γερμανικός ασφαλιστικός οργανισμός ισχυρίζεται ότι το άρθρο 16, παράγραφος 2 του κανονισμού 109/65 απώλεσε το σημείο συνδέσεώς του και δεν παράγει πλέον κανένα αποτέλεσμα, έτσι ώστε να πρέπει να θεωρηθούν ως ανύπαρκτα τα ασφαλιστικά δικαιώματα που είχε αποκτήσει προηγουμένως ο αιτών στη Γαλλία, την εποχή που ήταν ακόμα γάλλος υπήκοος. Αντίθετα ο παραπέμπων δικαστής διερωτάται αν η εν λόγω διάταξη του κανονισμού 109/65 παραμένει ενδεχομένως σε ισχύ, θεωρώντας ότι, σε καταφατική περίπτωση, οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ένας εργαζόμενος που βρίσκεται στην κατάσταση του ενδιαφερομένου στη Γαλλία πριν τις 19 Ιανουαρίου 1965 πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Θεωρώ ορθή την παρατήρηση της Επιτροπής κατά την οποία αυτός ο τρόπος κατανόησης της εν λόγω διατάξεως βασίζεται σε κάτι διφορούμενο. Το παράρτημα Α του κανονισμού 3, κατά το μέτρο που καθορίζει τα εδάφη και τα πρόσωπα στα οποία είχε εφαρμογή αυτός ο κανονισμός, ανέφερε επίσης την Αλγερία στον όμιλο των εδαφών που συνιστούν τη Γαλλία και «τα άτομα γαλλικής ιθαγένειας και τους υπηκόους της Γαλλικής Ένωσης» στην ομάδα εκείνων που επωφελούνται. Το προβαλλόμενο άρθρο 5 του κανονισμού 109/65 μετέβαλε αυτά τα δεδομένα μη αναφέροντας πλέον την Αλγερία μεταξύ των γαλλικών εδαφών και περιορίζοντας την έννοια των «υπηκόων» στα «πρόσωπα γαλλικής ιθαγένειας». Είναι όμως προφανές ότι η μεταβολή που αφορά τα εδάφη δεν ενδιαφέρει την περίπτωση εργαζόμενου, όπως ο BELBOUAB, που είχε εργαστεί στο μη-

τροπολιτικό γαλλικό έδαφος. Επίσης η τροποποίηση που αφορά τους «υπηκόους» δεν ενδιαφέρει πολύ περισσότερο την εν λόγω περίπτωση διότι ο ενδιαφερόμενος δεν υπήρξε ποτέ «υπήκοος της Γαλλικής Ένωσης». Πράγματι μέχρις ότου απέκτησε την ιθαγένεια του νέου αλγερινού κράτους είχε τη γαλλική ιθαγένεια και περιλαμβανόταν έτσι στην κατηγορία των προσώπων που δεν θίγονται από την τροποποίηση του παραρτήματος Α του κανονισμού 3.

Γενικά πρέπει να λεχθεί ότι η διάταξη του άρθρου 16, παράγραφος 2 του κανονισμού 109/65, που διατηρούσε πλήρη και αλώβητα τα κτηθέντα πριν από τις 19 Ιανουαρίου 1965 δικαιώματα, αφορούσε, από γεωγραφική άποψη, τα δικαιώματα που αποκτήθηκαν από εργαζόμενο, ο οποίος μέχρι και αυτή την ημερομηνία υπαγόταν στη νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως που αφορούσε το αλγερινό έδαφος και, από προσωπική άποψη, αφορούσε τα δικαιώματα που οι υπήκοοι της Γαλλικής Ένωσης είχαν αποκτήσει βάσει του κανονισμού 3 του Συμβουλίου που μνημονεύσαμε. Από αυτό προκύπτει, επομένως, ότι η προαναφερθείσα διάταξη δεν αφορά τους εργαζόμενους που βρίσκονται στην κατάσταση του BELBOUAB.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει λόγος εκπλήξεως για το γεγονός ότι μια διάταξη ισοδύναμη μ' αυτήν που θεσπίστηκε για τους πρώην «υπήκοους της Γαλλικής Ένωσης» δεν ισχύει και για τους γάλλους εργαζόμενους οι οποίοι, μετά την ίδρυση του ανεξάρτητου αλγερινού κράτους, απόκτησαν την ιθαγένεια αυτού του κράτους και απώλεσαν έτσι τη γαλλική ιθαγένεια. Αρκεί να ληφθεί υπόψη ότι σε τέτοιες περιπτώσεις βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα πρόβλημα γενικού και μόνιμου χαρακτήρα — την αλλαγή ιθαγένειας των υπηκόων κράτους μέλους — και όχι με ένα ειδικό ζήτημα όπως τον αποκλεισμό των υπηκόων της Γαλλικής Ένωσης από τα οφέλη της κοινοτικής ρύθμισης περί κοινωνικής ασφαλί-

σεως. Είναι πάντως ευκαιρία να προστεθεί εδώ ότι η αδυναμία επεκτάσεως του κανόνα του άρθρου 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 109/65 πέρα από το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής του, δεν σημαίνει ότι η διασφάλιση των κεκτημένων δικαιωμάτων δεν παρέχεται στους γάλλους εργαζόμενους που έγιναν αλγερινοί μετά το 1965. Αντίθετα, πρέπει να αναγνωριστεί ότι θα ήταν παράλογο και εντελώς δυσμενές ο εργαζόμενος που έχασε τη γαλλική ιθαγένεια και απέκτησε τη αλγερινή να τεθεί σε θέση λιγότερο ευνοϊκή σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της κοινωνικής νομοθεσίας της Κοινότητας από τη θέση που βρίσκονται οι εργαζόμενοι οι οποίοι έχουν χαλαρότερο δεσμό με το γαλλικό κράτος, όπως ήταν η περίπτωση των υπηκόων της Γαλλικής Ένωσης.

3. Το πεδίο εφαρμογής RATIONE PERSONAE του κοινοτικού κανόνα περί εναρμονίσεως των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών που διακινούνται εντός της Κοινότητας καθορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι ο εν λόγω κανονισμός «ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς που υπάγονται ή υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη, ή απάτριδες, ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες τους».

Εκ πρώτης όψεως, θα μπορούσε κανείς να σκεφθεί ότι, καθορίζοντας την προϋπόθεση της υπαγωγής, τωρινής ή πρότερης, στη νομοθεσία (περί κοινωνικής ασφαλίσεως) ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη, απαιτώντας δε ταυτόχρονα την απαραίτητη ιδιότητα του να είναι τώρα υπήκοος ενός από τα κράτη αυτά, ο κανόνας αυτός εννοεί ότι η απαιτούμενη ιδιότητα πρέπει να εξακολουθεί να υφίσταται κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης από τον εργαζόμενο προς το σκοπό να επιτύχει μια κοι-

νωνική παροχή. Η αντίληψη όμως του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού που περιέχεται στο άρθρο 2 που προαναφέρθηκε δεν περιορίζεται με κανένα τρόπο στο χρονικό σημείο κατά το οποίο ο ενδιαφερόμενος ζητεί εφαρμογή του κανονισμού για να επιτύχει την παροχή που επικαλείται. Ο όρος πεδίο εφαρμογής ισοδυναμεί με τον όρο σφαίρα αποτελεσματικότητας και, κατά συνέπεια, τα όρια του κύκλου των δικαιουμένων προσώπων, τα οποία καθορίζονται από τον εν λόγω κανόνα, ισχύουν για το σύνολο των αποτελεσμάτων του κανονισμού και για τα διάφορα χρονικά σημεία κατά τα οποία ο κανονισμός παράγει τα αποτελέσματά του, κυρίως δε για το χρονικό σημείο κατά το οποίο υφίσταται σώρευση των μηνιαίων περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν στα διάφορα κράτη μέλη. Εξάλλου, η προφανής αντίθεση που υφίσταται χρονικά μεταξύ του τρόπου καθορισμού της πρώτης προϋποθέσεως και του τρόπου καθορισμού της δεύτερης βρίσκεται το λόγο υπάρξεως της στη διαφορά φύσεως μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών παροχών: για ορισμένες (για παράδειγμα τις παροχές ασθένειας) απαιτείται να υπάγεται ο εργαζόμενος τη στιγμή εκείνη στη νομοθεσία κράτους μέλους, ενώ για άλλες (λόγω αναπηρίας ή γήρατος) αρκεί το να είχε υπαχθεί σε μια απ' αυτές τις νομοθεσίες. Μπορεί να προστεθεί ότι στην περίπτωση που η πιο πάνω διάταξη περιλαμβάνει όσους «υπήρξαν» υπήκοοι κράτους μέλους θα επεξείτεινε το ευεργέτημα της κοινοτικής ρύθμισης επίσης στον εργαζόμενο του οποίου η υπαγωγή στην κοινωνική νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη άρχισε μετά την απώλεια της ιθαγένειας ενός από τα κράτη αυτά. Το γεγονός ότι περιορίστηκε το ευεργέτημα της διάταξης αυτής μόνο σε όσους είναι υπήκοοι κατά το χρονικό σημείο της υπαγωγής τους στη νομοθεσία κράτους μέλους περί κοινωνικής ασφαλίσεως παρουσιάζει το πλεονέκτημα της αποφυγής ενός τέτοιου λάθους.

Σε μια τέτοια προοπτική η προϋπόθεση της ιθαγένειας που απαιτεί το άρθρο 2, παρά-

γραφος 1, του κανονισμού 1408/71 πρέπει να συνδυαστεί με τις περιόδους κατά τις οποίες ο ιδιώτης άσκησε το επάγγελμά του υπαγόμενος στη νομοθεσία των κρατών μελών από τα οποία ζητεί το ευεργέτημα του εν λόγω κανονισμού. Η ύπαρξη της απαιτούμενης αυτής προϋπόθεσης κατά το χρόνο παροχής εργασίας από ένα διακινούμενο εργαζόμενο είναι πράγματι αρκετή και αναγκαία για την πραγμάτωση των ουσιαστών σκοπών της εν λόγω κοινοτικής ρύθμισης, να καταστεί δηλαδή αποτελεσματική η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων των κρατών μελών εντός της Κοινότητας. Η σκέψη αυτή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να απαιτείται η ιδιότητα του υπηκόου βάσει της διατάξεως αυτής επίσης κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο εργαζόμενος υποβάλλει την αίτηση για να ζητήσει την ασφαλιστική παροχή. Κάτι τέτοιο δεν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί καθόλου από τους στόχους που προαναφέρθηκαν.

Προς υποστήριξη της ερμηνείας που προτείνω θα ήταν χρήσιμο να ληφθούν υπόψη οι παράλογες συνέπειες στις οποίες θα οδηγούσε η προτεινόμενη από το γερμανικό ασφαλιστικό οργανισμό ερμηνεία κατά την οποία η προϋπόθεση της ιθαγένειας πρέπει να συντρέχει όχι κατά το χρόνο ασκήσεως της εργασίας και καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών, αλλά αντίθετα κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως για ασφαλιστική παροχή. Αν συνέβαινε αυτό, ένας ξένος υπήκοος που εργάστηκε σε διάφορα κράτη μέλη της Κοινότητας και που απόκτησε την ιθαγένεια κράτους μέλους την παραμονή της εξόδου του στη σύνταξη θα μπορούσε χάρη σ' αυτό και μόνο το γεγονός να επωφεληθεί αναδρομικά από την κοινοτική ρύθμιση σαν να είχε πάντοτε την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους. Αντίθετα, το άτομο που εργάστηκε σε διάφορα κράτη μέλη της Κοινότητας έχοντας την υπηκοότητα ενός από αυτά τα κράτη και το οποίο πριν επιτύχει την εκκαθάριση της ασφαλιστικής παροχής που δικαιούται βάσει του συνυπολογισμού των

περιόδων ασφαλίσεως τις οποίες συμπλήρωσε απέκτησε την ιθαγένεια τρίτου κράτους, χάνοντας έτσι την αρχική του ιθαγένεια, θα εστερείτο παντελώς το ευεργέτημα της κοινοτικής νομοθεσίας. Επαναλαμβάνω ότι ένα τέτοιο αποτέλεσμα, εκτός του ότι θα ήταν πραγματικά παράδοξο, θα ήταν ασφαλώς αντίθετο προς τους σκοπούς της κοινοτικής ρύθμισης η οποία αποβλέπει στο να διασφαλίσει την πραγματική ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, υπηκόων ενός από τα κράτη μέλη, στο εσωτερικό της Κοινότητας.

4. Όλα όσα ελέχθησαν μέχρι τώρα αρκούν για να παρακάμψουν τόσο το πλασματικό πρόβλημα της εφαρμογής του άρθρου 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 109/65 σε περιπτώσεις όπως η εξεταζόμενη, όσο και τη γενική αντίρρηση περί μη εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 που προέβαλε ο γερμανικός ασφαλιστικός οργανισμός. Παραμένει εν τούτοις ένα σημαντικό ερώτημα που δεν μπορεί κανείς να αποφύγει αν επιθυμεί να δώσει μια πλήρη απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε ο εθνικός δικαστής. Ποιος είναι ο ορισμός των «εκτεταμένων δικαιωμάτων» κατά την έννοια της κοινοτικής ρύθμισης που αναφέρεται στην εφαρμογή εθνικών καθεστώτων κοινωνικής ασφαλίσεως;

Παρατηρώ ότι αυτή η έννοια δεν μπορεί να συναχθεί από μόνη τη γενική αρχή της προστασίας των εκτεταμένων δικαιωμάτων· μια σαφής παραπομπή υπάρχει σ' αυτόν τον ίδιο τον κανονισμό 1408/71 και συγκεκριμένα στο άρθρο 94, παράγραφος 2, αυτού του κανονισμού που προβλέπει ότι «κάθε περίοδος ασφαλίσεως, καθώς και, κατά περίπτωση, κάθε περίοδος απασχολήσεως ή κατοικίας η οποία πραγματοποιήθηκε υπό τη νομοθεσία κράτους μέλους προ της ημερομηνίας εφαρμογής του παρόντος κανονισμού (...) λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων που γεννώνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού». Αυτό υπονοεί

σαφώς ότι τα κεκτημένα δικαιώματα αναγνωρίζονται και προστατεύονται στο πλαίσιο της κοινοτικής ρύθμισης περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων.

Παρατηρώ, εξάλλου, ότι στην προκειμένη περίπτωση η ανάγκη προσφυγής στην έννοια των «κεκτημένων δικαιωμάτων» προκύπτει όχι μόνο από το γεγονός ότι οι συμπληρωμένες περιόδοι ασφαλίσεως αντιστοιχούν κατά μέγα μέρος στις περιόδους απασχολήσεως που προηγούνται του κανονισμού 1408/71, αλλά επίσης και κυρίως από το γεγονός ότι, αλλάζοντας ιθαγένεια, ο ενδιαφερόμενος απώλεσε μια από τις απαιτούμενες υποκειμενικές προϋποθέσεις που είναι θεμελιώδεις για την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και, επομένως, οι συμπληρωμένες περιόδοι ασφαλίσεως δεν περιλαμβάνονται πλέον στο πλαίσιο της κοινοτικής ρύθμισης. Έτσι, η εναλλακτική λύση που τίθεται είναι η εξής: πρέπει να αναγνωριστεί ένα κεκτημένο δικαίωμα μόνο στην περίπτωση που κατά το χρόνο αλλαγής της ιθαγένειας ο εργαζόμενος έχει ήδη συμπληρώσει, δυνάμει της κοινοτικής ρύθμισης, ένα αριθμό περιόδων αρκετό για να του παράσχει δικαίωμα σε ασφαλιστική παροχή, ή η έννοια του κεκτημένου δικαιώματος πρέπει μάλλον να ερμηνευθεί ευρύτερα ώστε να περιλάβει κάθε περίοδο ασφαλίσεως που συμπληρώθηκε με την ιδιότητα του διακινούμενου εργαζόμενου υπό τη νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη;

Αν ερμηνευτεί στενά η πιο πάνω έννοια στην προκειμένη περίπτωση, ο BELBOUAB μπορεί να επικαλεστεί τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε στη Γαλλία υπό τη μόνη προϋπόθεση ότι, αν προστεθούν στις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε στη Γερμανία πριν απωλέσει τη γαλλική ιθαγένεια, αρκούν να του θεμελιώσουν δικαίωμα παροχής σε ένα από αυτά τα κράτη. Αντίθετα, αν γίνει δεκτή ευρύτερη ερμηνεία, πρέπει να θεωρηθεί ως κεκτημένο το

δικαίωμα χρήσεως των περιόδων αυτών στα εν λόγω δύο κράτη, άσχετα με το γεγονός ότι δεν αρκούν να θεμελιώσουν δικαίωμα παροχής. Η τελευταία αυτή λύση έχει ως συνέπεια ότι, συνεχίζοντας, ως υπήκοος τρίτου κράτους, να συμπληρώνει περιόδους ασφαλίσεως βάσει της μόνης νομοθεσίας ενός από τα κράτη μέλη στην οποία είχε υπαχθεί πριν, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αξιώσει, κατ' εφαρμογή της κοινοτικής ρύθμισης, να λάβει επίσης το κράτος αυτό υπόψη του τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε σε ένα άλλο κράτος μέλος κατά το χρόνο που δικαιούνται την εφαρμογή της κοινοτικής ρύθμισης περί εναρμονίσεως των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως.

Θεωρώ ότι επ' αυτού του ζητήματος η νομολογία σας προσφέρει ένα αποφασιστικό προηγούμενο υπέρ της δεύτερης από τις πιο πάνω λύσεις. Η απόφαση της 26ης Ιουνίου 1975 στην υπόθεση 6/75, HORST (RACC. 1975, σ. 823), που αφορά την ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 16, παράγραφος 2 του κανονισμού 109/65, διευκρινίζει ότι η έννοια των «κεκτημένων δικαιωμάτων» πρέπει να εκληφθεί ότι σημαίνει ότι, εφόσον το απαιτεί η κτήση, η διατήρηση, η επανάκτηση του δικαιώματος παροχής, οι περιόδοι ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν στην Αλγερία πριν τις 19 Ιανουαρίου 1965 πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκκαθάριση των συντάξεων που αναφέρονται στα κεφάλαια 2 και 3 του κανονισμού 3, ακόμα και αν η επέλευση του κινδύνου και η αίτηση χορηγήσεως συντάξεως είναι μεταγενέστερες της ημερομηνίας αυτής.

Το Δικαστήριο, επομένως, ερμήνευσε την εν λόγω έννοια με ευρύτερο τρόπο ώστε να περιλάβει σ' αυτήν την έννοια της «συμπληρώσεως των περιόδων ασφαλίσεως». Θεωρώ ότι σύμφωνα με τη γενική αρχή περί απαγορεύσεως των διακρίσεων η έκταση αυτής της ερμηνείας δεν πρέπει να περιοριστεί στην ιδιαίτερη μεταβατική διάταξη σε σχέση με την οποία διατυπώθηκε, αλλ'

αντίθετα πρέπει να ισχύσει γενικά, δηλαδή στον τομέα εφαρμογής της όλης κοινοτικής ρύθμισης περί συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως.

5. Στην προκειμένη περίπτωση ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος ζήτησε από το γερμανικό οργανισμό το ευεργέτημα της κοινοτικής ρύθμισης σχετικά με τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε στη Γαλλία, πριν αποκτήσει την αλγερινή ιθαγένεια. Είδαμε ότι, κατά τους 14 πρώτους μήνες της εργασίας του στη Γερμανία, συνέχισε να είναι γάλλος υπήκοος. Ήταν επομένως διακινούμενος εργαζόμενος κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου και υπαγόταν υπ' αυτήν την ιδιότητα στον κανονισμό 3. Αυτό του έδωσε το δικαίωμα να συνυπολογίσει στη Γερμανία, εκτός από τους 14 μήνες ασφαλίσεως που ήδη συμπλήρωσε, την περίοδο ασφαλίσεως που είχε προηγούμενως

συμπληρώσει στη Γαλλία. Με άλλα λόγια, κατά την εποχή που απώλεσε την ιθαγένεια ενός κράτους μέλους, ο εργαζόμενος είχε ήδη αποκτήσει το δικαίωμα, βάσει της κοινοτικής ρύθμισης, να συνυπολογίσει τις περιόδους των γαλλικών εισφορών προς το σκοπό μεταγενέστερης εφαρμογής του συστήματος ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους.

Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη την ευρεία έννοια των κεκτημένων δικαιωμάτων που υιοθέτησε το Δικαστήριο, ο ενδιαφερόμενος μπορεί νόμιμα να αξιώσει από το γερμανικό ασφαλιστικό οργανισμό να λάβει υπόψη του τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε στη Γαλλία, υπό την ιδιότητα του γάλλου πολίτη και υπό το καθεστώς του προηγούμενου κανονισμού 3, προς το σκοπό κτήσεως και υπολογισμού της αιτηθείσας σύνταξης.

6. Για τους λόγους που αναπτύχθηκαν προηγούμενως, προτείνω στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το SOZIALGERICHT GELSENKIRCHEN, με Διάταξη που πρωτοκολλήθηκε στο Δικαστήριο την 1η Φεβρουαρίου 1978, να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

- 1) Η απαιτούμενη ιδιότητα που αφορά την ιθαγένεια ενός από τα κράτη μέλη και αναφέρεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου πρέπει να υφίσταται κατά τη διάρκεια των περιόδων απασχολήσεως κατά τις οποίες συμπληρώθηκαν περίοδοι ασφαλίσεως χρήσιμες για την εφαρμογή αυτού του κανονισμού και όχι κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο εργαζόμενος υποβάλλει την αίτησή του για να αποκτήσει την ασφαλιστική παροχή.
- 2) Όσον αφορά την περίπτωση κατά την οποία εργαζόμενος, ο οποίος περιλαμβάνόταν προηγούμενως μεταξύ των αποδεκτών των κοινοτικών κανόνων περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων, απέκτησε την ιθαγένεια τρίτου κράτους, χάνοντας την ιθαγένεια κράτους μέλους, η έννοια των «κεκτημένων δικαιωμάτων» — που περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 94, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου — πρέπει να εκληφθεί κατά τρόπο που να περιλαμβάνει το δικαίωμα να υπολογίσει μεταγενέστερα σε άλλο κράτος μέλος τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ο εν λόγω εργαζόμενος σε ένα ή περισσότερα από τα κράτη μέλη, πριν από την εν λόγω αλλαγή ιθαγένειας.